

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 4(35)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подолька А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М., д-р іст. наук, Піляєв І. С., д-р політ. наук, Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Піла В. І., д-р екон. наук, проф., Радзієвський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Синьов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подолька А. М., д-р юрид. наук, Юлдашев О. Х., д-р юрид. наук

Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 31 жовтня 2012 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подолька (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 — Вип. 4 (35). — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2012. — 236 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2012
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Савченко І. О. Модернізація системи державного управління України в аспекті європейської інтеграції	62
Головатий М. Ф. Політична нація як об'єднуючий феномен української державності в процесі консолідації українського суспільства	5	ЮРИДИЧНІ НАУКИ	66
Бидзюра І. П. Право на отличие и диффузию, или как выжить цивилизациям в условиях глобализации	10	Чернуха Н. М., Рижиков В. С. Щодо сутності професійної діяльності фахівців сфери юриспруденції	66
Дахно І. І. Холодний Яр	14	Комаров В. А. Соціальна справедливість у практиці правового регулювання оплати праці найманих працівників	70
Гольцов А. Г. Сучасна західна макроімперія: особливості геополітики	20	Потоцький М. Ю. Міжнародно-правове регулювання використання інтелектуальної власності у господарській діяльності	76
Дікарев О. І. Стратегемність у політиці: WikiLeaks в контексті національних особливостей дипломатії	27	Алейніков А. В. Правове забезпечення системності в організації і функціонуванні місцевого самоврядування	83
Колісниченко Р. М. Політико-медичні особливості електоральної культури молоді в Україні	34	Дяченко В. С. Розвиток системи державного управління охороною здоров'я: Україна і міжнародно-правовий досвід	88
Юсеф Н. Н. Особливості бізнес-культури міжнародних господарських зв'язків країн Арабського світу	41	Калюжна Н. М. Розвиток національного законодавства у сфері державного управління соціальним захистом в аспекті європейської інтеграції	94
Алоян А. Е. Соціалізація господарських відносин	46	Сюр М. Г. Правові механізми забезпечення соціального розвитку у функціонуванні системи державного управління	100
Гецадзе М. Організаційно-правова структура парламентських органів європейських міжнародних організацій	52	Тихоненко Н. М. Правове регулювання процесу приватизації як фактор розвитку системи управління державним майном в Україні	106
Мороз М. І. Державна політика охорони здоров'я в Україні та основні засади її практичної реалізації	58		

Фань Чжожань

Правове забезпечення інформаційної безпеки в системі сучасної міжнародної співпраці 110

Олішевський А. С.

Теоретико-методологічні та правові засади формування кадрової політики служби цивільного захисту 116

Подоляка С. А.

Адміністративні процедури у прокурорській діяльності щодо представництва інтересів особи або держави в суді 124

Соколов О. А.

Правові аспекти визначення суб'єктів адміністративних правопорушень у бюджетній сфері 130

Щокін Р. Г.

Інтелектуальна власність у господарській системі розвитку України 137

Подоляка С. А.

Участь прокурора у цивільних справах 142

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ 148**Магеррамзаде Алібала Саттар огли**

Поняття стійкості фінансово-економічної системи і фундаментальних чинників фінансових світових потрясінь 148

Баєв В. В.

Використання інформаційних технологій в менеджменті якості туристичного підприємства 155

Мехметі І.

Основні механізми та інструменти державного регулювання сільського господарства в розвинених країнах 160

Попадюк Т. С.

Регулювання робочого часу працівників як спосіб нематеріальної мотивації 168

Мустафа Рагмі

Роль інформаційного продукту в системі ринкових відносин 174

Суховей-Хамм Ю. О.

Теоретичні підходи до трактування поняття інновацій у сучасній науковій літературі 180

Тарканій О. М.

Об'єкти контрольної діяльності в системі управління сучасним підприємством 185

Тищик С. М.

Шляхи входження України у світове інформаційне середовище інноваційно-інвестиційної діяльності 189

Чеку Орхан

Визначення поняття “транснаціональні корпорації” 195

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ 200**Шконда В. В., Кальянов А. В.**

Форми, методи та шляхи підвищення ефективності підготовки докторантів філософії (PhD) 200

Бистрова Ю. О.

Проблема професійно-трудової соціалізації осіб з вадами інтелектуального розвитку 209

Кот А. Є.

Методичні підходи до оцінки передумов і факторів формування та розвитку трудового менталітету управлінського персоналу 215

Романова Ю. В.

Професійно важливі якості як сутнісна складова кар'єрного потенціалу психолога 221

Хамм О.

Кредитно-варіантна технологія креативного навчання в умовах університетської освіти 228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ 233

І. О. САВЧЕНКО

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

**МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ
В АСПЕКТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

Наукові праці МАУП, 2012, вип. 4(35), с. 62–65

Розглянуто основні аспекти модернізації системи державного управління сучасної України під впливом процесів її європейської інтеграції. Обґрунтовано специфіку трансформації системи державного управління, визначено її головні етапи та цілі. Особлива увага приділена також визначенню ролі зовнішньополітичної діяльності як фактора трансформації системи державного управління.

Проблеми демократичного розвитку України та утвердження демократії і правової державності в контексті процесів її міжнародної, і зокрема — європейської, інтеграції набувають особливої теоретичної і практичної значущості як для науки державного управління, так і для юридичної науки. Актуальність звернення до тематики трансформації системи державного управління в Україні зумовлюється кількома причинами. По-перше, усталений у сучасній юридичній науці погляд на проблему трансформації системи державного управління лише як на внутрішню проблему, яка має бути розв'язана в процесі запровадження державою відповідної правової політики, потребує певних уточнень. Серед вітчизняних фахівців на цей аспект вказує Р. Гринюк, який пише, що нині феномени правової державності та демократії інтернаціоналізуються, що перетворює їх на визначальний вектор розвитку сучасних процесів державотворення і правотворення. Більше того, факт конституційного закріплення зазначених орієнтирів надає їм статусу однієї з визначальних реалій існування суспільства і держави [1, 5]. Насамперед це пов'язано з тим, що функціонування і розвиток будь-якої сучасної держави (навіть у тих випадках, коли ми досліджуємо недемократичні політичні режими) завжди відбувається у певному міжнародному контексті, який істотно впливає

як на правовий розвиток держави, так і на ті пріоритети, які визнаються державою як цілевизначальні. У цьому сенсі трансформації системи державного управління України, утвердження демократії та забезпечення принципів правової держави у внутрішній правовій політиці України тісно пов'язані з її функціонуванням на зовнішній арені, з її зовнішньою політикою, яка має на меті не тільки інтеграцію України до тих чи інших міжнародних структур, і зокрема — ЄС, а й її загальне приєднання до світової спільноти високорозвинених держав. По-друге, після того як минуло майже двадцять років від дня проголошення незалежності України, постійно спостерігається інтерес до аналізу тих процесів, які відбувалися протягом цих років державотворення. Залежно від розроблюваної тим чи іншим дослідником тематики, одні розвідки здебільшого спрямовані на висвітлення та узагальнення вже наявного фактологічного матеріалу, інші ж — характеризуються зверненням до перспектив майбутнього політико-правового становлення України. Утім, однією з проблем, яка наразі має особливу актуальність для сучасної України, є процес модернізації системи державного управління.

Отже, ставлячи на меті дослідження правового контексту процесів системи державного управління в Україні в аспекті її євро-

пейської інтеграції, ми маємо вирішити такі завдання: а) схарактеризувати специфіку співвідношення процесів трансформації системи державного управління в Україні і її європейської інтеграції; б) визначити головні пріоритети трансформації системи державного управління в Україні як шляху до її європейської інтеграції; в) визначити роль зовнішньополітичної діяльності як фактора трансформації системи державного управління в Україні.

Паралельно з цим, в Україні нині відбувається активна робота на власне законодавчому рівні, яка забезпечує не тільки процес адаптації законодавства України до законодавства країн ЄС, а й запровадження у практику регулювання суспільних відносин в Україні (йдеться про всі типи відносин, у тому числі політичних, економічних, соціальних, національно-культурних, інформаційних, безпекових тощо) тих правових стандартів і цінностей, які домінують у європейському праві та європейській правосвідомості.

Одними з таких незаперечних цінностей і пріоритетів є, поза всяким сумнівом, праволюдні цінності і демократичні стандарти. Разом з тим, доцільно привернути спеціальну увагу процесу утвердження демократії і забезпечення принципів правової держави в Україні, оскільки вони пов'язані не лише з удосконаленням системи чинного законодавства України, а й з її готовністю визнавати рішення тих міжнародних органів, які сформовано на загальноєвропейському рівні і які мають на меті дотримання демократії, верховенства права і захист прав людини. Про роль цього фактора пише П. Рабінович, який доводить, що практику Європейського суду слід сприймати не лише в безпосередньому контексті прийнятих ним конкретних рішень, а й з погляду формування нового бачення сутності того, що може бути описано поняттям “європейського праворозуміння” [2, 12]. Утім, незважаючи на наявність достатньої законодавчої бази, не можна не відмітити численних проблем, які виникають в Україні у зв'язку із виконанням рішень Європейського суду, особливо коли винною у порушенні прав людини визнається держава.

Отже реалізація Україною практично всіх без винятку взятих на себе зобов'язань перед ЄС передбачає посилення уваги до якості правового забезпечення її внутрішньої і зовнішньої політики. Справді, в сучасному світі жодна країна не може вважати себе повністю самодостатньою, оскільки будь-яка держава (навіть якщо використовувати такий, дещо архаїчний термін, як “наддержава”) є завжди тією чи іншою мірою залежною від міжнародних політичних, правових та економічних режимів, що обумовлює необхідність проведення чіткої і збалансованої зовнішньополітичної діяльності. Тобто, встановлюючи норми міжнародного співтовариства та проголошуючи загальний зовнішньополітичний курс на інтеграцію до міжнародної спільноти демократичних держав, завжди йдеться про знаходження дуже важливого, але водночас і надзвичайно складного балансу між національними та міжнародними інтересами, щоб обов'язкове державне слідування національній ідеї ніколи не перетворилось на “національне свавілля” або на пошук “унікального національного шляху”, який нехтує усталеними в міжнародному праві демократичними та праволюдними стандартами. Фактично для України, яка протягом своєї історії ставала спочатку “наріжним каменем”, а згодом “каменем спотикання” кількох наддержав, зовнішньополітичний вимір її діяльності має не тільки внутрішню, а й міжнародну вагу. Склалося так, що активна зовнішньополітична діяльність України та процеси її інтеграції у міжнародне співтовариство країн з усталеною демократією фактично є її поверненням до магістральних шляхів розвитку цивілізації. По суті, зовнішня євроінтеграційна політика України є на сьогодні проекцією її державно-політичних прагнень на зовнішній світ, декларуванням нею свого місця серед народів Європи та світу, тоді як ступінь інтегрованості України у міжнародне співтовариство є об'єктивним критерієм демократичної трансформації всього українського суспільства та показником реального зовнішньополітичного становища нашої держави. Тому процес утвердження демократії в Україні, досліджуваний у контексті її європейської інте-

грації, змушує Українську державу перейти від переважно емпіричних та хаотичних дій, що спостерігались протягом 2000–2009 рр., до формування базових теоретико-правових засад. До речі, хаотичність цих дій спричинила те, що в цей період (наприкінці 2005 – на початку 2006 р.) Україна і ЄС, як зазначає І. Яковюк, опинилися на орбітах у точці найбільшого взаємного віддалення [3, 17].

Зараз у процесі трансформації системи державного управління Україна намагається прискорено просуватись тим шляхом розвитку, який у передових західноєвропейських країнах тривав десятиліття. При цьому особливістю України є те, що вона як держава формується активно використовуючи світовий досвід державотворення, тобто цілком справедливо намагається запозичувати і застосовувати готові та перевірені часом моделі розвитку. Отже, певною мірою демократичний вектор розвитку України спрямований не стільки зсередини назовні, скільки ззовні всередину. Разом з тим, для України розбудова ефективного конституційного зовнішньополітичного механізму та відповідних їй національним інтересам напрямів реалізації власної зовнішньополітичної діяльності є цілком зрозумілими як з історичної, так і з політико-правової точки зору, труднощами. Означена ситуація обумовлюється насамперед тим, що разом із становленням демократичної державності в Україні розпочався і набув свого змістовного правового наповнення процес усвідомлення нею власного місця у світі та міжнародній спільноті, так само як і процес визначення тих пріоритетів, норм, принципів та ідеалів, якими вона прагне керуватись у своїх зовнішніх відносинах з іншими країнами як суб'єктами міжнародного права. Фактично, самостійну зовнішню політику Україна почала проводити лише після здобуття нею у 1991 р. незалежності, себто після прийняття Верховною Радою 16 липня 1990 р. Декларації про державний суверенітет України та схвалення 24 серпня 1991 р. Акта проголошення незалежності України.

Динамічні зміни геополітичної обстановки у нинішньому світі, складність політичної та соціально-економічної ситуації в Євро-

пі, так само як і тривале внутрішнє кризове становище України, спричинене “істотними перекосами у владній системі”, які становили серйозну загрозу для демократичних перспектив Української держави в цілому [4, 250], обумовлюють незаперечну необхідність активізації зусиль, спрямованих на зміцнення її міжнародних позицій, відстоювання національних інтересів, забезпечення надійної безпеки і обороноздатності. Необхідними передумовами цього є послідовність, вираженість, передбачуваність зовнішньої політики, її багатовекторність, розбудова відносин України з іншими державами та міжнародними організаціями на засадах збалансованості і взаємоповаги, рівноправності і взаємовигоди, відкритості і взаєморозуміння, невтручання у внутрішні справи, та неухильне слідування принципу “Безпека для себе — через безпеку для всіх”.

Таким чином, узагальнюючи зазначене, можна стверджувати, що процес трансформації системи державного управління, утвердження демократії і забезпечення принципів правової держави в Україні, гарантування прав і свобод людини і громадянина є невід’ємним елементом її загальнодержавного курсу на європейську інтеграцію. А отже і проблеми, які виникають у цьому контексті, мають досліджуватись не лише у площині внутрішньої правової політики України, а й її зовнішньої політики. Останнє твердження змушує переглянути роль, теоретичні і практичні засади зовнішньої політики України, яка вже не може тлумачитись виключно як інструмент налагодження відносин з іншими державами, а перетворюється на потужний фактор зовнішнього і внутрішнього розвитку системи державного управління України.

Література

1. Гринюк Р. Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практична реалізація. — К.: Концерн “Вид. дім “Ін Юре”, 2004. — 388 с.
2. Рабінович П. Феномен права в інтерпретації Страсбурзького суду (до 50-річчя Європейського суду з прав людини) // Вісн. Акад. прав. наук України. — 2009. — № 2 (57). — С. 3–12.

3. Яковюк І. Європейський союз і Україна: еволюція взаємовідносин // Вісн. Акад. прав. наук України. — 2009. — № 3 (58). — С. 14–28.

4. Бабенко К. А. Конституційні засади розвитку і регулювання політико-правових відносин в Україні. — К.: Ін Юре, 2008. — 480 с.

Визначаються підстави, що змушують переглянути роль, теоретичні і практичні засади української зовнішньої політики, яка вже не може тлумачитись виключно як інструмент налагодження відносин з іншими державами, а перетворюється на потужний фактор зовнішнього і внутрішнього розвитку системи державного управління України.

Определяются основания, вынуждающие пересмотреть роль, теоретические и практические основы украинской внешней политики, которая уже не может толковаться исключительно как инструмент налаживания отношений с другими государствами, а превращается в мощный фактор внешнего и внутреннего развития системы государственного управления Украины.

The reasons are identified, that forced to reconsider the role of theoretical and practical principles of Ukrainian foreign policy, which can not be interpreted solely as a tool for establishing relations with other states, and becomes a powerful factor in the internal and external development of public administration in Ukraine.

Надійшла 20 січня 2012 р.